

za koristi delav-
ljudstva. Delav-
opravičeni do
kar producirajo.
—
This paper is devoted
the interests of the
working class. Work-
are entitled to all
that they produce.

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 1802 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilep-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (114)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 113.

Chicago, Ill., 9. novembra (November), 1909.

Leto (Vol.) IV.

Kedaj postanete tudi vi socijalisti?

Število naročnikov "Proletarca" je zadnje tedne precej posko-
lepo. Število novih bojevnikov — mi vsaj upamo, da bodo bo-
ji — se je pridružilo delavski armadi, ki se zgrinja okrog "Pro-
letarca". JEDINEGA GLASILA slovenskega delavstva v Ameriki,
slovenskega lista tostran oceana, ki zagovarja interese
narodnega delavstva vobče in NEIZPROSNEGA NASPROTNIKA
tistim, kar se protivi tem interesom.

S številom novih naročnikov se je pa tudi pomnožilo število na-
stavitelj. Z vsakim novim naročnikom smemo računati na nov
naš delavec, ki bo čital naš list in se zanimali zanj.
IN TEM VELJA NAŠA DANAŠNJA BESEDA. NOVIM NA-
ROČNIKOM, NOVIM ČITATELJEM! Kajti govorimo vam iz srca
bratratu! To je beseda vaših bratov — delavcev, ki so isto-
votno s kapitalizma kakor vi!

Da je "Proletarec" socijalistični list, znali ste gotovo že poprej,
dne ste se naročili nanj. In slišali ste tudi že o socijalizmu.
Vam so vam o njem angleški kapitalistični burši, govorili sloven-
skopisni, govorili duhovniki in njih podrejeni
govorili vaši tovariši-delavci, ki se vedno sanjajo o republikan-
ski "dobrih časih" in slednjič ste o socijalizmu in socijalistih tudi
slišali v "Glasu Naroda", "Amer. Slovenca", "Clevelandski
Ameriki" itd. Slišali ste govoriti o SOCIJALIZMU VSA-
DELA, SAMO SOCIJALISTA MORDA SE NE, ČITALI STE O
TEM V VSEH LISTIH, SAMO V SOCIJALISTIČNEM MORDA
NE!

Naši nasprotniki so vam najbrž povedali, da socijalisti smo ne-
mi in ničvredni ljudje; da smo sanjači in lenuhi; da v imena so-
cializma izkoriščamo delavce; da zahtevamo nekaj, kar ni nikdar
pooseči; da netimo preprič in sovraštvo, zagovarjamo takozvano
ne ljubezen, anarhizem in zlodigavedi kaj še vse! IN VI STE
VRJELI!!

Roko na srce! Potem pa sodite! Vai inteligentnejši delavci
slovenski socijalistični organizaciji v Ameriki, kateri vzdržujejo
Proletarca" s svojimi duševnimi proizvodi, so imeli na razpolago
delovne masne službe pri drugih mišmaš-listih, kateri delajo
v imenu katoličanstva in kapitalističnih strank, a so te
odklonili in raje opravljajo ročna dela, večina trda, tvo-
rila dela in za "Proletarca" pišejo — BREZPLAČNO. Kje je
tu le senca kakšnega dobičkolovstva? Ali imamo v tem ma-
šinski poboljšek, ko po dnevnem, napornem delu v tavniceh ali
v zaprašenih luknjah pišemo po cele noči članke za naš list,
vključno agitatricno korespondenco in upravniške posle? Kdor
dobnega življenja, gmotnih koristi, ta gotovo ne pojde tega
med socijaliste, revne proletarece, ki nimajo nič. Pogledimo an-
ga sodruge. Med njimi so agitatorji in govorniki, kateri bi po
njih zmožnosti — in mnogi imajo zmožnosti — lahko služili masne
v demokratičnih ali republikanskih krogih, pa ne; raje žrtvuje-
svoje zmožnosti in še celo zdravje in življenje za propagando
socializma, za kar so večina bore slabo plačani. Socijalisti nikoli
poživamo. Podnevi delamo za kruh, da preživljamo sebe in svojece,
popoldni in ob nedeljah delamo pa za list in stranko. Ali je to torej
naše lenuštvo? Okoriščanje na drugih? Sodite!

Zakaj torej socijalisti zavračajo vsako udobnost in posvečajo vse
sile za socijalistično stvar? Zato, ker imajo živo prepričanje. So-
cialisti je prepričanje nad vse. Imamo živo vero v boljšo bodočnost
človeštva. Naša pota so sicer groba in trnjeva, toda naš cilj je jase-
n. In verujemo pa tudi, da ta boljša bodočnost naših otrok, ne bo
hitro prišla, če bomo držali roke križem in mirno čakali — da
se sama od sebe. Zato se moramo boriti! Borimo se, socijalisti, po
tem svetu za spremenitev današnje kapitalistične družbe v soci-
jalistično, ker smo trdno prepričani, da se to da doseči in mora priti
tudi!

Zdaj pa pride važno in odkritosrečno vprašanje:

Kedaj pa postanete tudi vi socijalisti?

Ne vprašamo vas: ali boste postali? — temveč: kedaj postanete?
krat boste gotovo socijalisti. Seveda, vi danes tega ne vrjate. E-
pa pot, ki vas privede do tega, je, da pazno čitate "Proletarca" in
slovenski socijalistično literaturo. Jedin nasprotnik socializma na stra-
delavcev je neznanje, napačno pojmovanje socijalističnih resnic.

Če bi vas danes kdo vprašal: "Hočete li za svoje delo polno pla-
toliko kolikor je vreden vaš produkt?" — smo prepričani, da bi
odgovorili: "Da!" Vidite, to je naša zahteva; to je cilj socijali-
zma. Vsakdo, kdor dela ali proizvaja, naj bo tudi gospodar svojega
dela in kot plačo naj prejme polno vrednost svojega produkta. Delo
danes privatna lastnina. Kapitalisti, kateri posedujejo tvornice in
masine, posedujejo tudi delo; kdor pa poseduje delo, po-
pujejo tudi nas, vas in milijone ostalih delavcev. Delavci smo suž-
ni! Ali se zavedate tudi vi, da ste sužnji? Čim prej se zaveste tega,
bolje za vas!

In socijalisti hočejo odpraviti to mezno sužnost. Masine, tvo-
re, delavnice, rudniki, premogokopi, prometna sredstva, zemlja —
oh vse, od česar zavise naše vsakdanje potrebe za življenje, bode-
tina vseh ljudi. Vsi ljudje naj skupno delajo in vsi skupno uživa-
sad svojega dela.

Ali se strinjate s tem? Gotovo, da se, ako imate le trohico razsod-
nosti. Strinjate se, da bi delavci skupno lastovali vse delo? Stri-
nate se, da vam gre kot plače polna vrednost vašega izdelka ali pri-
ka? Strinjate se, da je delavec človek ravno tako kakor vsak kapi-
talist in da ima delavec iste pravice do življenja in vseh udobnosti
kot vsak bogataš in mogotec?

Da!

No, ako se s tem strinjate, potem ste že danes socijalisti!

Vi dobro veste, da se delavcem gode velike krivice. Veste, da
kaj "ni prav" — a zapopasti niste mogli kaj da je temu vzrok in
kaj bi se temu odpravilo? Kdo vam bi pa razjasnil? Ali morda
"dobri" časopisi, katere se zmiraj čitate in podpirate? "Ameri-
ski Slovenec" npr. vam pridiguje, da "najbolje je, če ostane vse
ko kakor je" in "da polno plačo dobite šele po smrti" — — —
"Glas Naroda" vam vbija v glave, da je kapitalizem pravi "žegen-
ti" in republikanci in demokratje da so tisti možje, ki vas bodo
dresili" in vam podarili "prosperiteto" in "dobre čase". In tako
je po vrsti. Vrijeli ste tem časopisom in jih pridno naročali, in res!
pri "Gl. Nar." imajo zmirom dobre čase — ne vi! — in pobožni
dije pri "Amer. Slovenca" si tudi na debelo mažejo kruh z ma-
no — ne čakajo na plačilo po smrti!

Čas je torej, da se enkrat oklenete pravega delavskega lista, va-

Splošen pregled.

— Višje državno sodišče je od-
ločilo, da mesto Chicago plača že-
lezniške vozove, katere so sežgali
ob času pulmanske stavke 1. 1894.
Pravda je trajala 15 let. Vsi led
obsodbe bo moralo mesto Chicago
plačati \$700.000. Kapitalistična
sodišča so odločila popolnoma v
smislu kapitalizma.

Vozovi, katere so takrat sežgali
in poškodovali, so bili stari in ne-
rabni za železniški obrat. Takrat
je bila javna tajnost, da so želez-
niške družbe dale nalog nečednim
elementom uničiti stare vozove, da
so imele vzrok zahtevati vojaško
pomoč. Tedanji gubernator Alt-
gelt se je odločno uprl tej zahte-
vi, ker je bil na jasnem, da s
strani štrajkarjev ne preti ne-
varnost privatni lastnini. Vzle
gubernatorjevemu protestu je pa
takratni predsednik Cleveland
odredil vojaštvo v Chicago. Zda
mora za stare uničene železniške
škafle plačati mesto Chicago od-
škodnino, železniške družbe se pa
smejejo, ker so za staro in nerab-
no šaro skupne tako visoko ceno.

Proti tej obsodbi so formalno
še kapitalistični časniki in men-
jo, če je treba plačati odškodni-
no, naj jo plača država in ne me-
sto.

Mi imamo pa o tej zadevi po-
vsem drugo mnenje. Ako se ved-
no govori in trdi, da je dolžnost
države zabraniti nasilstva, kar
pomeni, tisti, ki tloraj strajkuje-
če delavce, potem veže državo
dolžnost, da skrbi za oba razreda
enako: kapitaliste in delavce.
Ako bi država skrbel za oba raz-
reda, tedaj bi ne imeli štrajkar-
skih nemirov. Država naj prisili
kapitaliste, da dajo delavcem to,
kar jim gre in štrajki se bodo
znižali na neznatno število, če že
ne prenehali popolnoma.

— Napol sveta obsegajoč to-
lvaški trust za olje posnema sve-
tovni mesarski trust.

Ameriški mesarski trust ni po-
goltnil le vso mesarsko obrt v
Zdr. drž., ampak stezati je začel
svoje krepelje po deželah, ki
konkurirajo z mesnimi izdelki,
klavno živino, mesom s tem o-
grmim polipom, ki je monopoliz-
liral važen ljudski živež v ame-
riški republikli.

Že po leti je trustjanska tvrdka
Swift et Co. kupila podjetje me-
sarske tvrdke na debelo v Argen-
tiniji, zdaj je pa še neka druga
ameriška trustjanska tvrdka ku-
pila podjetje neke druge mesar-
ske tvrdke v Argentini. Skozi
posredovanje londonske Ham-
mond Beef Co. se je produkeja
razdelila med naslednje ameriške
trustjanske tvrdke: Armour,
Swift in Mooris.

Nadalje se vrše med trustjani
pogajanja za nakup vseh argen-
tinskih klavnic. Obenem se pa iste
tvrdke že pogajajo tudi za na-
kup klavnic v Avstraliji in Novi
Zelanziji. Iz navedenega sledi, da
ima ameriški mesarski trust na-
men potrustjaniti mesarsko obrt
celega sveta in tako podjarniti
vse kulturne narode, da mu bodo
plačevali davek pri vsakem ko-
ščeku mesa.

Na tihem je čikaška trustjan-
ska gospoda usesala v se mesar-
sko obrt v Argentini. Prejšnji
lastniki ostanejo v službi kot ravn-
natelji. Prav po vzoru trusta za
olje.

Za mesarskim trustom pa stoji
trust za olje s svojim ogromnim
premoženjem. In morda ni več
daleč doba, ko bode oba naj-
večja trusta en trust. Potrustja-
njenje cele južne Amerike po-

šega resničnega prijatelja, kateri se odprto, brez ovinkov bori za vaše
pravice, za boljšo bodočnost vaših otrok. Ta list vam bo razjasnil
vse "skrivnosti" zločinskega sistema, kateri povzročuje delavsko bedo
in gorje, in pokazal vam bo pripomočke, kako si lahko ZDRUŽENI
proletarci priborijo boljše družabne razmere.

IN TA JEDINI LIST JE TISTI, KTEREGA ZDAJ DRŽITE
V ROKAH!

ameriških trustjanih je danes le
še vprašanje časa.

— V Newarku, N. Y., je profe-
sor Byron Mathews z višje šole
predsedoval protestnemu shodu,
ki je bil sklican v ta namen v
Weaverjev kolizej, da se protesti-
ra odločno proti usmrtni Ferre-
ra.

To pa kat. duhovniku Edwardu
Quirku ni bilo všeč. Odšel je ta-
koj k šolskemu nadzorniku in de-
nunciral profesorja in zahteval . .
čujte i strmite! . . da se kaznuje
disciplinarno profesorja, ker je
predsedoval shodu, na katerem se
je govorilo zoper katoliško cer-
kev ni papeža.

Korak tega popa spričuje, kako
nestrpni in predrzni so postali
nekateri popi v Zdr. državah. Ta
pop najbrž misli, da so Zdr. drž.
papeževa provinca ali pa satra-
pija klerikalne Španije. V javnih
ameriških šolah se ne podučuje
nobenega verskega nauka. To
pravo je zajamčeno v konstituciji
ameriške republike. O tem naj se
podučijo rev. Quirk, da ne bo vtikal
svoj nos po nepotrebnem v reči
in stvari, ki ga ne brigajo.

Mi se ne vtkamo v zadeve ver-
skih privatnih šol. Za to pa kli-
čemo duhovnikom vseh ver in
sekt roke proč od javnih šol, te
so lastnina ameriškega ljudstva,
ne pa katne verske sekte, ali
cerkve.

— Po državnem statističnem iz-
kazu nima niti pol odstotka voja-
kov, ki služijo v stalni ameriški
vojski, lastnino. Ako se pa od-
šteje častniki, se pa število skreči
tako, da se ne dá izraziti v pro-
centih. Med državnimi milicijari
pa lastnino manj kot 10 odstot-
kov zemljiško lastnino.

Vzle temu si pa domišljajo vsi
ti "patriotje", če bi jim bilo treba
oditi na vojno, da se bodo borili
za "svoje deželo".

Ako jim bo treba oditi v vojno,
bodo umirali za svoje gospodarje.
Ali tako ni le v republiki, tako je
po celem svetu.

— Kdor si danes domišlja, da
je pravica enaka za vse, je na kri-
vem potu. Sto slučajev in dogod-
kov lahko to dokaže. Dve osebi
zaposrite za aretacijo oseb pri
enemistem sodišču. Prošnji ene-
ga se ugodni, drugo se odkoni.
Sodniku še ni treba povedati, za-
kaj je ugodil eni prošnji, drugo
pa odklonil.

Take razmere niso le tukaj,
ampak po celem svetu. Najdemo
jih v sveti Rusiji, kjer nasprot-
nikom carja odrekajo sodišča po-
moč, mejtem ko zagovorniki car-
jevega zistema smejo svobodno
zvrševati zločine.

— Navadno se govori: dve gla-
vi ste boljši kot ena. Mi smo pa
prepričani, da je boljša ena bi-
stra glava z zdravim človeškim
razumom, kot tucat neumnih bu-
tic, katere srečavamo dan za dnem
v navadnem življenju.

"Glas Naroda" in ruski car.
"Glas Naroda" piše o obisku ru-
skega carja v Italiji sledeče:
"Vse mesto je bilo v italijanskih
in ruskih ali vseslovanskih bar-
vah — ljudstvo je zgradilo veliko
število krasnih slavolokov — to-
da ljudstvo je klicalo kljub temu
navdušno "hura" in ženske so
metale preko vojakov cvetlice
proti carskemu vlaku itd., itd."
"Glas Naroda" ne omenja niti z
eno besedico, da so isti večer pro-
testirali socijalisti in napredno mi-
sléči meščani po celi Italiji, proti
obisku kronanega mesarja.

Pameni ljudje vedo, da je tali-
janska vlada kupila cunje v raz-
nih barvah in razobesila tam, kjer
je hišnim posestnikom plačala na-
jemnino. Ljudstvo je res zgradilo
slavoloke, ker so delavci ljudstvo.
Troške za slavoloke je pa nosila
vlada. Da ljudstvo ni klicalo nav-
dušno "hura", bi morali v ured-
ništvu "Glas Nar." vedeti bolje
kot mi. Tam so zmožni klasične
italijanske, pri nas pa le bene-
škega narčaja. Civilni policaji in
vohuni, ki so predstavljali ljud-
stvo, so klicali najbrž "viva".
Ženske, ki so metale preko voja-
kov cvetlice proti carjevemu vlaku,
so bile žene in hčere policaj-
jev, vohunov, žandarjev, biričev,
hiš in druge enake sorodne sode-
ge.

Kolega! To smo povedali, da bo
poročilo popolno, ker navsezadnje
bi res kateri človek verjel, katerega
še ni pamet srečala tekom njego-
vga življenja, da se je car vozil
kot trimufator po Italiji.

— Ponočni jezdec je zopet di-
vjajo po državi Kentucky. Pred
kratkem so uničili žetev nekemu
kmetu, ker se ni pridružil kmečki
zvezi za določitev cen tobaku.
Kapitalistično časopisje se zgraža
nad tem činom. Ali to zgraževanje
je navidezno pri netrusterjan-
skih kapitalističnih listih.

Ameriško kapitalistično časopis-
je ne vzaia in tudi nima svo-
jega mnenja in prepričanja. Oba-
ča in suče vedno po javnem mne-
nju. Ako bi javno mnenje v Ken-
tucky ne soglašalo s ponočnimi
jezdci, bi bila grozodejstva po-
nočnih jezdecov ne mogoča. V
Kentuckyju najbrž še ogromna ve-
čina prebivalcev smatra vsakega
kmeta za hudodelca, ki prodaja
toba k trustu pod ceno, katero je
določila tajna kmečka zveza.

— V nedeljo dne 31. okt. ste
počili v Chicagi dve bombi: št. 33
in št. 34. Porušeni ste zopet dve
igralnici za denar. Že kake tri
leta sem pokajo v Chicagi bombe,
kot so svoje dni pokale v ruski
revoluciji. Časniki jih beležijo le
še po številkah.

Med lastniki igralnic za denar
je vojna. Ker pa lastniki igralnic
niso tako neumni, da bi hodili
drug k drugemu igrati in skušali
pri zeleni mizi vničiti nasprotni-
ka, ki je tako srečen, da je v nje-
govem igralnem salonu vedno
polno gostov, pa skušajo z bom-
bami prepediti goste in zvabiti
jih v svoje igralnice.

Policija po vsakem atentatu z
bombo zatrjuje slovesno in zma-
goslavno, da je napadalec že na
sledu in da ne bodo ušli krivci ro-
ki pravice.

Do danes je v tej vojni med
lastniki igralnic že razletelo 34
bomb. Porušena je bila osebna
lastnina in tudi človeško življe-
nje je bilo žrtve teh dinamitar-
dov. Ali policija do danes še ni
prijela nikogar! Ljudstvo pa
vprašuje šegavo, kdaj počí pri-
hodnji bombaž!

Prihodnji četrtek bo 22 let, ko
so v Chicagi obesili štiri odkrito-
srčne prijatelje delavskega ljud-
stva, ker je neznan človek na
Haymarketu zaludal bombo med
policaje, ko so policaji s količi in
samokresi napadli mirno zboru-
joče delavce. Bogati bombometal-
ci se ne boje strahu z dne 11. nov.
1887. Obesenci z leta 1887 niso
vrgli nobene bombe učili so se
delavce, da imajo iste pravice do
življenja kot kapitalisti.

To je bil njih greh, radi ktere-
ga so vmrli na vešalah. Guberna-
tor Altgelt je kasneje ta kapitali-
stični zločin postavil v pravo luč.

Današnji bogati postopači, ki se
preživljajo s tem, da v svojih
igralnicah skubijo neumne ljudi,
ki sanjajo, da bodo pri zeleni mizi
obogateli čez noč, pa mečejo bom-
be kot živi otroci kamenje v vo-
do. In tem bogatim postopačem
se ni treba bati, da se jim bo skri-
vil las na glavi. Radi tega se bo-

do ti bogati postopači potrudili,
da mesto Chicago presenetijo v
kratki prihodnosti s petdeseto
bombo.

— Vlada carja batjuška zahte-
va, da ji Francija izroči Gambad-
išo, katerega so aretirali v Bor-
deaux in uvedli tajno preiskavo.
Gambadšiš je revolucionar in je
vpisan na univerzi v Bordeaux.
Ruska vlada trdi, da je Gambad-
išiš "ukradel" otroka, da bi od
starišev izsilil denar.

Ruski revolucionarji so izdali
protest proti izročitvi, katerega je
objavila "Humanite". Iz protesta
je posneti, da ruska vlada laže
zopet očitno, da bi dobila Gam-
badšišo v svojo pest in ga potem
poslala na vešala.

— Eksekutiva National women's
trade union league (ženske stro-
kovne organizacije) je obvestila
naše uredništvo, da je ženska
strokovna organizacija na obnem
zboru sprejela resolucijo, v kateri
priporoča odločno, da "American
Federation of Labor" (Ameriška
delavska zveza) prične akcijo za
formacijo delavske politične
stranke, kateri se naj pridružijo
vsi strokovno organizirani delav-
ci, oziroma organizacije. Nadalje
se zaključuje, da se ta resolucija
pošlje eksekutivi "American Fe-
deration of Labor" in socialistič-
nemu časopisju.

Vendar! In še enkrat—vendar!
Vendar se je pričel topiti led! Do
danes so vse ameriške strokovne
organizacije bile nasprotne, da bi
delavci organizirani kot delavska
stranka posegli v politični boj. Še
vedno so upali, da jih bodo repu-
blikanski ali demokratični politi-
čni mešetarji rešili kapitalistič-
nega zla. Verjeti so kapitalistič-
nim političnim pustolovcem, ko so
jim ob volivah obljubljali luno z
neba, kakor šest let staro dete
verjame v pravljice o zakletih
prinčezninjah, katere mu pripove-
duje babica.

Ali udarci, katere so dobili de-
lavci zadnja leta od sodnikov, ki
prisegajo na program kapitalistič-
nih strank, od kapitalističnih de-
želnih vlad in občinskih zastopov,
ki so odpošiljali na sestradane
štrajkujoče delavce uniformirane
in neuniformirane in dobro obo-
rožene morilce, so vplivali tako
odločno in jasno, da se je pričelo
jasniti v delavskih možganih.
Spoznali so, če volijo republikan-
ce mesto demokratov, da pridejo
zdežja pod kap, če pa volijo de-
mokratke mesto republikancev, pa
z vie v pekel.

Delavci so zaupali drugim, ta-
kim, ki imajo lepo rejeno denarno
mošnjico, v katerih glavah so prhli
in tolovajski možgani, ki se spo-
sobni le zaeno delo: kako bi se
njih denarna mošnjica odebnila
na račun družih, na račun delav-
skega stanu.

In danes lahko rečemo: vendar!
Led se je pričel topiti in začetni-
ce so strokovno organizirane že-
ne. Začetek je zvršen! To nas
navdaja z novim upom in nado. Z
veseljem in s podvojeno silo gre-
mo na agitatorično delo: Bodoč-
nost je od delavcev — od sociali-
stov!

Sodr. Frank Petrič je ta teden
na potu po Ohiji in Pennsylvaniji
za "Proletarca". Kdor ima kaj
opravka glede naročnine, naj po-
ravna njemu.

Pozor! Pozor!

Vse cenjene naročnike in vse
tiste, ki imajo kaj opraviti s
"Proletarcem" obveščamo, naj v
bodoče pošiljajo vsa pisma na
sledéči novi naslov:

"PROLETAREC", 2146 BLUE
ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.,
in ne več na 1802 S. Centre s.e.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta. Opisi po doporabi. Pri spremembi bralstva je poleg novega naznaniti tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Joe Jenih, President; John Petrich, Secretary; Frank Mladič, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year. ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

IV. Redna Konvencija S. N. P. J.

Ker je bilo poročilo gl. odbor-
nikov končano, se preide na toč-
ko o poročilih delegatov. Tukaj
so prišle na vrsto pritožbe krajev-
nih društev in pojasnila.

Poroča se po številkah. Delegat
Novina in Fr. Stonič od društ.
Slavija št. 1 v Chicagu pojasnu-
jeta, na kakšen način ja nastal
dolg na Jednoto.

Povesta razmere, ktere je že
prej pojasnil nadzornik Fr. Mla-
dič, da je dolg nastal vsled tega,
ker so se Jed. sovražni člani pu-
stili namenoma suspendovati in
izključiti, vsled česar je trpela
društ. blagajna. Ko so dotični
člani oškodili blagajno dr. Slavi-
ja, so agitali pa za neko zvezo,
društvenim uradnikom pa pred-
baciivali v "Glas Svobode", kako
zapravljajo društ. premoženje.
Prosita, naj bi konvencija ta dolg
brisala.

Vname se živahna debata. Ude-
ležje se jo Fr. Mladič, Šare, Man-
tony, Šavs, Mikulich. Zaključijo se
pa — z ozirom na to, ker če bi se
v tem slučaju brisalo dolg dr.
Slaviji, bi se moralo to storiti tu-
di drugim društvom na pr. št. 34
in 8, — da ta dolg ostane in da ga
društvo ob priliki poravnava.

Petek. — Zapisnik se prečita
in se sprejme soglasno.

Del. Švare naznanja, da ga je
Bernik naprosil, naj se omeni na
konvenciji račun, ki je bil pri-
občen v "Glas Svobode" in kte-
rega report vtiskani knjigi nosi
seboj. Poročilo je namreč doku-
ment države Illinois. "Glas Svo-
bode" je pa teden pred konven-
cijo pisal pod tistim računom, da
manjka \$6000. Konvencija naj bi
torej prala gl. tajnika, kje je ta
svota.

Med delegati nastane vsled te
izjave Šarca splošna nezadovolj-
nost, največ zato, ker je bil Ber-
nik cele tri dni na konvenciji pa
o tem niti omenil ni, zdaj lovi pa
delegat okrog in zopet blufa.

Na splošno zahtevanje se skle-
ne, da se napotita dva delegata
po Bernika in ga pripeljeta v
dvorano, kjer naj v navzočnosti
vseh zahteva od gl. tajnika po-
jasnil.

Eni delegatje so bili proti te-
mu, ker so bili prepričani, da se
Berniku negre za drugo, nego da
vleče celo konvencijo za nos in da
blufa vse skupaj. — Glasom skle-
pa gresta dva delegata po Berni-
ka.

Nato se prečitajo brzojavi dr.
60, 26, 9, 10, 43 in 4; nadalje tudi
od ovstr. društ. v Frontenac,
Kans.

Vsi brzojavi in pisma se vzemo
naznanje.

Sedaj nastane uprašanje, če se
da zbor popoldne slikati. Odbor,
ki je imel to na skrbi poroča, da
se to lahko zgodi popoldne. Skle-
ne se, da se popoldne ob 1/2 uri
zbero del. v dvorani, kamor pride
fotograf.

Popoldne se po slikanju nada-
ljuje s poročili delegatov. Med
tem delom pripeljeta deleg., ki sta
imela nalogo dobiti Bernika —
Bernika v dvorano. Vsled tega
se nadaljevanje s poročili prekine
in se da Berniku beseda.

Bernik izvleče iz notranjega
žepa knjigo: "Report of Insuran-
ce Dep. for State of Illinois" in

praša gl. taj. Kržeta, če ve, da je
račun, ki je bil poslan in Spring-
field, pravičen. Krže pravi, da
Bernik pravi, da so to zapriseženi
računi in kako je to mogoče, da
stoji tam le svota, ktero je oddal
prejšnji blagajnik Klobučar, ko je
vendar med. dobo oddaje blagaj-
ne bilo nad \$6000 dohodkov.
"Kje je ta svota?" uprašuje Ber-
nik navidezno resno.

Tajnik Krže pojasni, da je
bil račun poslan na podlagi do-
hodkov in izdatkov tiste dobe, ko
novi odbor sploh ni imel nobene-
ga denarja v rokah. Res so bili
med tistim časom dohodki, a bili
so tudi izdatki in sicer toliko, da
jih dohodki niti pokrivali niso.
Del. Namors prša Bernika če ve,
kje je ta svota in če ve, da novi
odbor ni imel v tisti dobi nobenih
izdatkov. Bernik pravi, da ne ve,
pač pa da so morali biti tudi iz-
datki. Pravi, da on dosedaj ni bil
najjasnejši (Smeh po dvorani).
Sedaj je pa stvar v redu — pravi
Bernik — ko je pojasnjeno. Eni
delegatje prijemljejo Bernika
trdo in sliše se zgražanje nad
njim. Duhovi v dvorani so vihar-
ni in resni. (Splošno zgražanje.)
Bernik uvidevši lastno blama-
žo, zapusti dvorano.

Gre se zopet na dnevni red o
poročilih delegatov.

Radi omejitve za sprejemanje
novih društev v krajih, koder
vladajo bolezni, zlasti mrzlica,
pravi Krže, da bi bilo treba ne-
kak ukreniti, da se varuje Jedno-
to. Deleg. Šare ugovarja temu,
češ, da Jednota namen ni tak, kot
raznih Insurance Co., kjer se zbi-
ra le denar na kup, ampak da je
to medsebojno popirajoče zavod v
slučaju bolezni in smrti.

Reši se več zadev glede kakov-
osti bolezni, za ktere se v enih
slučajih ne splača podpore. Isto-
tako tudi glede ponesrečenja.

Reši se zadeva nekega bol. čla-
na, ki živi v Canadi, da se mu
bol. podpora izplača.

Glede dr. Fr. Prešeren št. 34,
ki dolguje jednoti dolg, kterega
je zakrivil stari dolg. blagajnik
se sklone, da društvo dolg porav-
na, kakor mu bo mogoče.

Delegat dr. Zveza št. 36. upra-
šuje gl. tajnika, kako stoji stvar
z smrtnino za ranjnim Šinkov-
cem. Svota \$250 se je že izplačala
o ostalih \$250 pa ni nobenih po-
jasnil.

Gl. taj. Krže pojasnuje, da je
denar za dediče nedorasilih otrok
v Jed. blagajni. Zadevo — pravi
— ki moral pravzaprav rešiti se
stari odbor; izgleda pa, da za
drugo svoto ni bilo poskrbljenih
deditvev. Kakor hitro deditvi po-
skrbe svoje zaprisežene varovan-
ce, je Jednota pripravljena svoto
tako izplačati. S tem pojasnilom
se delegacija zadovolji.

Deleg. Radovan od št. 38 upra-
šuje, kako so nastala pravila
dražja, nego je bil dogovor. Gl.
taj. Krže pojasnuje, da je pravila
tiskal Bernik in da je svota \$15
narasla vsled čaritarja, ki je ma-
tisnjen v pravilih. Pravi tudi, da
Bernik ni imel nobenega dobička,
ker so se mu prve pravila pokva-
rila v vezbi.

Sobota. — Prečita se zapisnik
in se sprejme z malim poprav-
kom.

Nadaljujejo se poročila delega-
cij.

Pritožbe glede tajnikove koreš-
pondence se slišijo od raznih dru-
štev. Iz mnogih pritožb je razvid-
no, da je gl. taj. Krže bolj humo-
ristične nature.

Eni deleg. se izrekajo pohvalno
o delovanju gl. tajnika, drugi z
malimi uprašanji, na ktere vse
pojasnuje taj. Krže.

Popoldne se preide na čitanje
pravil. Ustava Jednote ostane
ista; nje sedež isti v Chicagu.
Način javnega glasovanja, ktere-
ga priporoča Krže se zavrže. —
Konvencija se vrši v bodoče vsa-
ke tri leta, izvenredna pa, kadar
doleči to gl. odbor in nad polovi-
co društev.

Konvencija se vrši 3 ponedeljek
v septembru. — Določijo se, da
društva, ki štejejo manj nego 10
članov, ne morejo poslati delega-
ta na konvencijo; dalje pošlje
vsako društvo do 100 članov ene-
ga, — na drugih 100 zopet enega
in ne več, če tudi šteje društvo
več kot 200 članov.

Ponedeljek. — Zapisnik z spre-
jetimi točkami pravil se prečita
in sprejme.

Odpore se debata glede moči gl.
odbornikov v slučajih spornih

točk od strani društev in naobrat-
no.

Deleg. Švare je mnenja, naj de-
la v taci slučajih gl. odbor v
spoznanju porotnega odbora.
Štefančič je pa mnenja, da se da
v tem oziru porotnemu odboru
proste, inace mu ni možno izreka-
ti sklepov in je brezpomemben.
Debate se udeležijo Šare, Miklan-
čič, Jak. Krže, J. Vogrič, Štefan-
čič.

Konečno se sklone, da delajo
vsi odbori v spornih točkah spo-
razumno z ostalim gl. odborom.
Ta točka se tiče namreč v prvi
vrsti porotnega odbora.

Glede posebnih fondov ostane
pri starem. Bondi so za predsed.:
\$1000; gl. taj. 3000; gl. blagaj-
nik \$10,000; bondi se nabavijo po sta-
rem načinu.

Za Glasilo Jednote se sklone, da
se izdaja uradno "Glasilo" kot
tednik.

Glede urednika se prvotno skle-
ne, da se mu plača \$15.00 tedne-
ske plače in \$10.00 provizije od
oglasov. Urednika pa nastavi od-
borova seja. Vendar se je pa ta
sklep pozneje — to je bilo po vo-
litvah gl. taj. zrušil — da bo
ured. "Glasila" bivši taj. Krže in
da se mu plača po pogojih \$80
na mesec in 20 proc. provizije od
oglasov.

Usebina lista mora biti v Jed.
oziru agitatorična, podučna in za
koristi delavcev. Za Glasilo se
pobira \$1.00 na leto, ktera svota
se pobere v štirih obrokih.

Ker se je del. Kužnik od društ.
št. 5 ves čas zborovanja izkazal,
da dela oviro delu na konvenciji,
predlaga I. Radovan, da se mu
vzame mandat. To se stori s 50ti-
mi glasovi.

Torek. — Zapisnik se sprejme.
Mesto bivšega del. Kužnika od
društ. št. 5 sprejme konv. kot
novozvoljenega delegata dr. št.
Ivana Medena.

Nato se preide na delo za usta-
navljanje podružnic. Sklene se,
da se v bodoče smejo ustanavljati
podružnice po vseh krajih Zed.
držav in Canade.

Za prihodnje delo pri krajevnih
društvih se vsprejme točka, da bo
imelo vsako društvo od gl. odbo-
ra pripoznanega Jed. zastopnika,
ki bo zastopal v kraju Jednoto;
pojasnjeval društvu sklepe, pravi-
la in sploh pazil, da bodo društ-
veni uradniki postopali po pravi-
lih.

Pri razpravi za ženska društva
se sprejme predlog, da so ženske
z moškimi enakopravne. Vsled te-
ga sklepa bodo ženske v bodoče
plačevale isti assessment kakor
moški in bodo deležne vseh po-
por — izvzemši v času poroda, ko
dobe za dobo 6tih tednov \$10, po-
tem pa redno podporo.

Assessment ostane tudi za v bo-
doče \$1.25 na mesec. Assessment
mora pokrivati vse izdatke za ti-
sto leto, preostanek se pa razdeli v
fonde.

Glede izplačil bolniške podpore
ostane pri starem, da jo izplačuje
Jednota.

Smrtnina se določi po resni de-
bati in razjasnilu gl. tajnika, da
bo v bodoče le en razred. Skupna
zavarovalna svota znaša \$600, od
te svote se sme porabiti \$100 za
pogreb.

Debate o tem predlogu so se
udeležili Šare, Štefančič, J. Vogrič,
Mladič in Mantony.

Na oporo, ki niso v soglasju z
ustavo Jed. se ne ozira.

Čita se na novo sestavljen opravi-
lilnik, kteri se sprejme brez ugo-
vora ali sprememb.

Glede uniformiranih članov se
sklone, da nimajo pravice rabiti
imena Jed. v svoje namene, če pri-
rejajo zabave ali bodisi karkoli;
nositi orožje pa sploh ne.

Sreda. — Zadnji dan konvencije.

— Zapisnik opravičnih in čita-
ne točke pravil se sprejme.

Odbor za pregledovanje raču-
nov poroča, da so našli eksperti
vse račune tako, kako so bili pri-
občeni v "Glasilu". Ujema se vse
do centa. Izreče se Verderberju
zahvala za sodelovanje pri knji-
gah, karje moral del Verderber
opravljati ob večerih z eksperti.

H koncu se sprejme h pravilom
točka, da se plača za operacije
ena tretjina od cele svote, kar stane.
Nato se uredi plače uradni-
kom. — Nove plače v bodoče so:
predsednik dobi \$100 na leto;
podpredsed. \$10; tajnik \$160 na
mesec, iz te svote pa ima plačati
najemninu, luč in pomočnika; bla-
gajnik \$35 na mesec; zapisnikar

\$15 na leto in od vsake obiskane
seje po en dolar. Prvi nadzornik
dobi \$25 na leto, druga dva pa po
\$15 in od vsake obiskane seja po
en dolar.

Istotake plaše dobe člani porot-
nega odbora.

Na to se gre k volitvam urad-
nikov.

Ker je konvencija soglasno ho-
tela imeti starega predsednika Po-
tokarja, so vsi vstali z znamenje,
da soglašajo.

Podpredsednikom se izvoli Jak.
Miklaučič, od dr. Zveza št. 36;
gl. tajnikom J. Verderberja od dr.
Bratska Sloga št. 62; blagajnikom
Fr. Korčeta; zapisnikarjem Feliks
Namforsa.

V nadzorni odbor so bili pa iz-
voljeni V. Cankar, V. Zevnik, Fr.
Črne; — porotnikom pa J. Šare,
J. Stalick in Jos. Brielj.

Urednikom Glasila se izvoli br.
Kržeta soglasno s plačo \$80 na
mesec in 20% od oglasov.

Konečno se prečita resolucija,
naperjena proti "Glas Svobode",
ktera se sprejme soglasno. Reso-
lucija pride v zapisnik in se jo
pošlje vsem naprednim slov. li-
stom, da jo objavijo.

Konvencija se še zahvali časn-
škim poročevalcem, za kar izreče-
jo, za kar izrečejo poročevalci za-
hvalo za zaupanje in s tem je
končala IV. redna konvencija
S. N. P. J. z živahnimi živjoklici.

Prihodnja konvencija se vrši v
Jolietu.

V Clevelandu se nekdanji
žurnalst z Zgornjega jezera v go-
stilni, zdaj višješolec — medic-
nin, kedar je skrivnostno sladko
ginjen (izraz po klerikalnem Slo-
venec), zaklinja: "V Ameriki ni
Slovenca, ki razume socializem, ki
bi ga zagovarjal, če nastopi pro-
ti socializmu "akademsko" na-
obražen človek. Ameriški sloven-
ski socialisti zagovarjajo lahko
socializem le pred neumnimi
ljudmi."

Ta ameriški slovenski akademi-
k naj kar napiše kritiko proti
socializmu. Ako je ne bo hotel
priobčiti noben slovenski list, mu
bo "Proletarec" na razpolago.
Seve, akademik bo kasneje tudi
spravil odgovor s strani "Prole-
tarec". To se razume samoobsebi.

Opozarjamo pa akademika, če
bo zopet prepisal odstavke iz
knjige "Pamet in vera", ali plon-
kal moderno jezuitsko duševno
blato, kot je to zvršil kot žurnali-
st, mu nobeden socialist ne bo
odgovoril na to, ker je to za ne-
umne ljudi, ki so zreli za blazni-
co. Z napol blaznimi ljudmi pa
socialisti ne polemizirajo.

To je fakt! Z druge strani se pa
neakademsko izobraženi delavci
ne bodo prepirali z akademikom,
ki s svojim spisom ali govorom
dokaže, da je njegov razum ali
pamet daleč doli za vsakim čed-
nikom, ki ni nikdar hodil v šolo.

Ali razumete, akademik? "Prole-
tarec" vam je na razpolago.

Morda podležemo mi. Torej na
delo. Hvaležni vam bodo vsi kapi-
talisti, poleg pa še slovenski du-
hovniki v Ameriki. Upamo, da se
odzovete!

Duhovniki vseh ver in sekt

priporočajo: Delaj, trpi in moli,
na drugem svetu bodeš pa vžival
rajske veselje!

Sami pa ne delajo in ne trpé,
ampak le molijo, ker molitev vle-
če pri tistih, ki trpé in delajo.

Zakaj?

Za to ker so istega mišljenja
kot nemški pesnik Heine: Den
Himmel ueberlassen wir den
Spatzen. (Nebesa prepustimo
vrabcem.)

Kaj se je zvršilo, ko je bil

car v Italiji na obisku? V Raco-
nigiju je vlada kofiscirala ustavno
zajamčena prava! Tako je pov-
sod, kedar potujejo kronani me-
sarji, ker se kapitalistične vlade
boje, da bi normalen človek, člo-
vek, ki ima zdrave možgane, kro-
nanemu mesarju povedal resnico
v obraz.

Zagovorniki kapitalistične
vlade priporočajo dan za dnem:
Spoštujte postavo!

Kapitalistične vlade pa vedno
teptajo zakon, če se gre za prilog
kapitalistov. Kje je torej izskati
anarhiste? V vladnih krogih
in v vrstah zagovornikov kapita-
lističnih vlad.

Svetoven pregled.

Na Grakem je bila vojaška
revolta. Pomorski častnik Tibal-
dos se je spustil in pridružio se
mu je kakih 300 pristašev. Tibal-
dos bi bil rad postal minister za
mornarico. Nekaj časa se je tudi
streljalo za špas s topovi. Kroglice
so delale le luknje v zraku. Dru-
ge škode ni bilo.

Zdaj se zopet vse mirno. Tibal-
dosu in drugim plemenitim zarot-
nikom bo dala vlada najbrž prili-
ko, da ubeže v inozemstvo. Ostro-
bo nastopila vlada le proti prostak-
om. Ti bodo morali plačati, kar
so zagrešili TibalDOS in njegovi
plemeniti tovariši.

V Koreji je punt. Tako je
razumeti brzojavko, ki poroča, da
so puntarji zapalili železniško po-
stajo v Seoul, ktere je vojaštvo
razpršilo.

Po oficelnem vladnem izka-

zu so letos v prvih devetih mese-
cih v Rusiji obsodili na smrt
1038 oseb in 447 oseb pa obesili.
Ako povemo, da je v Rusiji pri
civilnih sodiščih smrtna kazen
skoraj popolnoma odstranjena,
ker vsakega zločince pošljejo v
Sibirjo mesto v smrt, potem vsak
razsoden človek vé, da se je smr-
tna kazen zvršila le nad politični-
mi zločinci, ktere so sodila voja-
ška sodišča. Zadnje tedne so se pa
obnašali vojaški sodniki kot po-
divjane bestije. Vsaki dan so pov-
prečno obsodili sedem oseb na ve-
šala.

Vzlie temu imajo pa nekteri
vsegašiti slovenski patriotje za-
upanje do očka carja, ki ima od-
rešiti vse Slovence "tučene pe-
te". Ti patriotje so pač zreli za
blaznico in knuto.

Glasilo britske astronomiske

družbe piše, da so zapazili na pla-
netu Marsu velike spremembe, ko
je bival v mesecu septembru v
obližju zemlje. Takozvane kanale
na površju pokriva rmenkasta
megla, kar kaže dokazuje, da se
je završila naravna katastrofa v
ogromnem obsegu, ktere uniče-
valna sila je bila tako strašna
grozna in silnejša, kot najmoč-
nejši potresi na našem planetu.
Mogoče, da je nenormalni lektri-
ni položaj, ki je po zatrdilu zvez-
dogleda Oliver Lodge pred krat-
kim povzročil magnetične vi-
harje na zemlji, pobesnil naravne
sile na Marsu, in tako nakrat
končal vse življenje, če je bilo
sploh ktero tam.

Avstrijski finančni minister

Bilinski je predložil zbornici tole
davčno predlogo:

Zvišan davek na žganje bo vr-
gel 35 milijonov kron; zapuščin-
ski davek 10 milijonov kron; da-
vek na dividende, dohodke, samce
in mineralno vodo 10 milio-
nov; hodočki monopola na žve-
plenske bodo pa nosili 10 milio-
nov.

Slovenski delavci! Ali vas po
tej davčni predlogi še mika no-
sit svoje trdo prislužene grože v
ameriških peklih preko velike lu-
že v Avstrijo?

More, španski minister

notranjih del je brzojavil provin-
cjalni gospodki, da so suspendira-
ne vse smrtnne obsodbe, ktere so
izrekla vojaška sodišča, dokler
vlada nepregleda slučajev.

Mednarodni protest je vsaj de-
loma vspel.

Iz Rima se poroča, da bodo
prostozidarji pozvali pred svoje
rozsodišče rimskega župana na
odgovor, ker je bil pri sprejemu
carja navzoč.

Rimski župan je bil edina ose-
ba, ki ni hotel sprejeti iz okrvav-
ljenih rok ruskega carja odliko-
vanja. Bal se je najbrž rimskega
mestnega zastopa, v kterem imajo
socialisti in meščanski radikale
večino.

Ožje volitve za deželni zbor
v Baden so končale z zmago so-
cialistov. Socialisti so pridobili 8
mandatov in so zdaj druga naj-
močnejša stranka v deželnem zbo-
ru.

Češki liberalni in klerikalni
"narodnjaki" se samega veselja
postavljajo na glavo in preobra-
čajo kozolce kot klovn v cirku-

su, ker je car batjuška ustano-
v v Pragi ruski konzulat.

Ej, kako hitro bi se veselje
oboževalcev carja mesarja sp-
menilo v žalost, če bi Češke
stala ruska satrapija.

Iz Washingtonu, D. C.
poroča, da je prizivno sodišče
vrglo priziv Gompersa, Morri-
na in Mitchella.

Gompers, Morrison in Mitel
so bili obsojeni v ječo, ker so p-
zirali sodnijsko prepoved v za-
vi Buks Stove in Range dru-
Gompers je dobil 12, Mitchell
Morrison pa 6 mesecev ječe.

Morda bo ta obsodba Gomp-
in njegova tovariši spameto-
da bodo spoznali, da le močna
ganizacija delavcev pod pra-
rom socialistične strne zm-
zabraniti sodnijske prepovedi
prilog kapitalistom.

Ameriška narodna geo-
fična družba je baje priznala,
je bil Peary na severnem tečju.

Družba ga je pozvala, da 12.
novembra t. l. prvi pred-
narodni geografični družbi o
hodu na severni tečaj. S tem
rečeno, da učenjaki baje ne d-
mijo o njegovih predložnih
kazih.

Napredno žensko pevsko d-
štvo "Westseite Damenchor"
redi letošnji jesenski koncert
14. nov. t. l. v Hoerbers H-
2131—2135 Blue Island ave.,
Chicago, Ill. Začetek ob 4. uri po-
ludne. Vsi dobro došli!

Slovensko-angleška slovni-
slov. ang. tolmač in angl. slo-
za samo \$1. — pri V. J. Kubel
538 W. 145 St., New York, N.

DELAUSTVO IN POLITIKA.

II.

V prejšnjem članku smo se pe- ali opomnjamu jasne in ciljne politike sploh. Danes se pa hoče- no podrobneje pečati z organi- zacijami, v katerih bi se lahko po- dala mogočna in res delavska politika. Te organizacije so unije. Pripomnimo pa takoj od začet- ka, da naj se naš članek ne sma- ra kot napad na unije. Nikakor ne. Mi smo prijatelji vsakega združenja, ker je edino v zdru- enju moč in naša zmaga. Opra- čeni pa smo kritikovati obstoje- e organizacije, če opušajo ne- kaj, kar je delavstvu naravnost v škodo. Kritika jasni — kritiko mora prenesti vsaka dobra stvar. In če vidimo, da neke ne gre ta- ko, kot bi moralo iti, ni samo na- pra, ampak naša dolžnost, da pokažemo zlo in napake.

Unije so torej združevanje de- lavec v obrambo njihovih pravic. Vsaka stroka ima svojo unijo, a se so zopet potem združene med seboj, tako da se podpirajo med seboj, če je treba. Naperjene so v prve vrste proti zlorabi de- lave od strani kapitalizma. Če pride do krivice, se upro zahtevam kapitalizma in zaštrajkajo, če je treba. To je edino orožje v da- našnjih unijah, katero je skrajno, a ne vselej uspešno. Uzrok je v tem, ker je unija samo material- na podpora delavstva, ne pa tudi moralna. Moralno bi mogla pod- pirati delavstvo samo delavska politika. Delavci bi se morali za- vedati, da ni dovolj, da so oni sa- mo po unijskih listevah plača- ni, ampak da imajo prav tako pra- vico do vsega zastopstva, kot jo ima kapitalizem, kateri ima vse v rokah. Delavski glas bi se moral čuti v državnih in zveznih zbori- sah. Delavstvo bi moralo imeti svoje zastopnike, kateri bi javno in brez krink povedali javnosti takšne krivice se gode njemu.

A kaj vidimo? Delavci bodo za- stitili, proti katerim se združuje, za kapitalizem in kapitalisti. V unijah se združuje proti njim, po- litično jih pa podpira. Ali ni tu- kaj nekaj ironije? Delavci in po- litiki-delavci sta jedna in tista o- eba. Unije pa ločijo človeka: Glede dela si proti kapitalizmu, sven dela ga pa podpiraj.

Da je nekako čuden sistem v unijah samih, dokazuje tudi to, ker je vsa njihova podlaga taka, da direktno varuje vefekapitali- zem in ubija vsako malo ali začet- no podjetje. Naj poskusi delavec s malim kapitalom začeti danes svojo obrt kot unijsko in videl bo, da mu bo skoro nemogoče. Unijem zahteva take pogoje, da je že a priori nemogoče začeti kaj razven z velikim kapitalom.

Kot so unije nerazvite in osko- rne na eni strani, tako so ne- pravične na drugi. Na tisoče in tisoče ljudi prihaja vsako leto iz Evrope. Ti ljudje, dasi večkrat zelo zavedni — postanejo tukaj neorganizovani. Zakaj? Ker ni v unijah prostora zanje. Pa bode kdo rekel: ja, če se vse vzprejme v unijo, potem je pa za nas slabše. Vidite, tukaj se pa pokaže tista sota, katero dobi delavec v unijah. Je delavec, dokler se ne dotakne likdo njegovega materialnega stanja. Kakor hitro pa čuti, da bi mel on kaj trpeti, potem se pa eha tista vzajemnost. Zakaj? Za- to, ker ni v uniji nobene delav- ke politike, nobenih jasnih ciljev, kateri bi združevali vse delavstvo brez oziroma, kdo si in od kod. Ko bi bile unije šole zavedne delavske politike, bi bilo kmalu drugače. Potem bi se ne bilo treba bati skabstva, ker bi vsak delavec no- l v sebi svoje svetlinje — svoje delavsko prepričanje. Gotovo je kabstvo obsojeno vredno — am- pak pomisliti je treba, da je ve- ik — če ne največji uzrok skabstva ravno današnja pomanjkljiva uni- a. Ko bi ta vzprejela, varovala in ečila nezavednega delavea, bi bi- o kmalu boljše.

Je veliko strokovnih unij, v- tere se pride zelo težko, zlasti, e je človek še novinec v tej de- eli. A ravno to je napak. Svež, zdrav duh se ne poraja med tukaj- rojenim delavstvom, ampak pri- aja od zunaj — tam, kjer imajo delavci zavedno politiko — kte- ra jih družbi v slučajni potrebe. Tam je nemogoče organiziran de- lavec brez zavedne delavske poli- ke. Tukaj je pa ravno narobe. Pomanjkljivost unij je torej tu- di v tem, ker nimajo prostora za e delavstvo. Lahko se reče, da e organizovanega komaj tretjino

delavstva. Neorganizovano mora pa tudi živeti. Posledica je, od- prte, neunijske delavnice. Kapital- izkoristi to priliko — drži unije, dokler jih mora. Kadar pa pride eenejšo delo — sledi navadno štrajk, katerega posledica je ne- unijska delavnica. V krajih, kjer je človeškega materiala — to je delavstva dovolj, je vsak štrajk po navadi zgubljen. — Tako gubi unizem vsled svoje oskorsrnosti in brezciljnosti tla. Vzhod je še večinoma neunijski — ker je ne- unijskih delavcev dovolj.

Sedaj vladajoče politične stran- ke vidijo vse napake, katere za- grešejo unije. Organizovane de- lavec pridobijo za časa volitev s par frazami — zavzged vzemimo zadnje predsedniške volitve in oklic voditeljev organizovanega delavstva, naj volijo z demokrati — z neorganizovanimi se pa niti ne pečajo ne. Vedo dobro, da sta si organizovan in neorganizovan delavec nasprotna. Vse to porabi- jo kaj premeteno in — vladajo. Njihova vlada je naravnost proti- delavska. Kadar se delavstvu go- di krivica, tedaj varujejo kapitali- ste. Ne upraša se: kdo je kriv, ampak; kapitalist, če bodeš kaj potreboval, kar povej. Mi te va- rujemo, tudi če je potreba s silo.

Kako vse drugačne so delavske organizacije zunaj. Ne veže jih njihova plača, ampak njihovo pre- pričanje. Imajo ciljno — delavsko politiko, katere jim je prinesla že celo vrsto vzpohov. Delavski pro- grami so bili deset let nazaj še v posmeh birokratom. Danes? Vi- dijo, da ni drugače in vzprejema- jo točko za točko iz delavskega programa. Splošna in jednaka vo- lila pravica — starostno zavaro- vanje in nešteto drugih točk je deloma že vzprejeto, deloma na- redu. — In vse to je dosegle de- lavstvo, ker se je združevalo s svojim ideali — delavsko politiko napa z materialnimi koristmi. In kadar bodo začele ameriške unije delovati po vzoru, kateri je dok- zal svojo pravo pot, potem bodo šele začele delovati v korist de- lavstva — splošnega namreč. Do- kler bodo pa delovali po doseda- njem potu, ne bodo in ne morejo biti zastopnice delavstva, pač pa zastopnice materialnih interesov njenih varovancev. X.

DOKUMENT NAŠE DOBE.

“Slov. Narod” je objavil slede- čo prošnjo upokojenega kranjske- ga učitelja na deželni zbor. Vdano podpisani nadučitelj v p. rojen v Goričah nad Kranjem l. 1846, pristojen v Stari trg pri Poljanah, bivajoč v Begunjah pri Leseah, služboval sem na raznih solah na Kranjskem in v Trbovi- jah-Vode na Štajerskem od 1876. do konca 1905., ozir. 1907. leta — torej par mesecev manj, nego trideset let.

Bolezen, katero sem si vsled mojemu zdravju ne prijačajočega zrak — osobito slabe pitne vode v Starem trgu pri Poljanah, na- kopal — je bila posledica moje predčasne vpokojitve — datira- ne z dnem 15. septembra 1905, št. 4296 (začasno) ozir. z dnem 30. julija 1907, št. 1911 (stalno).

V vpokojino vsteli so mi — 26 let — t. j. definitivna leta, do- čim so mi blizo štiri proviziorni- na leta — in povrh še tretjo sta- rostno doklado enostavno kar na- ravnost — odbili.

Pokojnine so mi z zgoraj nave- denim vpokojniškim dekretom (stalnim) z dnem 30. julija 1907, št. 1911, priznali 1051 K ali me- sečnih 87 k 60 v.

Sem sodniško ločen oženjenec s tremi živimi otroci, katere mo- ram sam s svojimi učiteljskimi dohodki brez kakega drugega premoženja ali kakega postran- skega zaslužka preživljati, razun najstarejšega sina Rudolfa, kate- rega sem spravil v službo pri c. kr. državni železnici v Trstu.

Meni — za mojo osebo določe- nih je 50 K na mesec — žena pa, katere z dvema hčerka biva v Ljubljani, dobiva iz moje pokoj- nine zase in za obe hčerki skupaj — mesečnih 36 — piši šestintri- deset kron.

S to in taklo pokojnino brez vsakega premoženja ali drugih dohodkov — pa naj stanu primer- no — živimo — Ironija — naša šolska postava — Vrhutega — neozdravljiva bo- lezen v družini —! Ena navede- nih hčerk — 17 letna Angela — je od rojstva sem padavnič ali epileptična — tako, da revica niti

šole ne more obiskovati — in je vsled tega popoln analfabet, ter je vsled te grozne bolezni mati prav mnogokrat kar po cele dni, od jutra do večera z njo zapos- ljena. — Hčerka Maksimilijana o- biskuje pa drugo leto višjo mest- no dekliško šolo v Ljubljani.

Sram me je kot omikanca po- vedati tukaj, kako po beraško-si- romašno se preživljamo — kako po pasje — stradamo. Zatrdim pa takoj tukaj, da bi i še nadalje vo- ljno in potrpežljivo prenašali to siromašno uboštvo, da ni sila skrajna — da nam ne preti pogm- za lakoto —

Vprašam Vas, merodajne fak- torje, ali sem sedaj morebiti jaz na tem mestu dovoljeno pavi- tati mojih tovarišev-sotrpinov zapa- dem po Vaši krivdi z škodljivo družino vred — strašni kranjski učiteljski bolezni —, katere gre na Kranjskem po — ljudeh-učite- ljih —, tanjši sušici — vsled po- manjkanja in groznega pasjega stradanja —?

Na veliko sramoto naših kranj- skih učiteljskih razmer, naj mi bo na tem mestu dovoljeno pavi- tati, da sem kot vpokojeni nad- učitelj s tridesetimi službenimi le- ti — bil primoran — vzpričo ta- ke beraške pokojnine — na eni —, vsled take grozne draginje — na drugi — in rezultirande teh dveh — vsled strašnega pomanj- kanja in pasjega stradanja — po tretji strani — bil prisiljen —kot hlapec stopiti v službo za samo hrano in stanovanje i. s. pri po- sestniku Fran Rotarju v Srednji vasi pri Goričah št. 13, in v isti lastnosti in za isto plačo zadnji čas pri posestniku Fran Ribnika- rju na Dobrem polju št. 1 pri Ra- dovljici.

Ker pa nadalje — star sem 62 let — ne morem več hlapčevskih del opravljati —, nedolžna druž- na pa mi v Ljubljani gladu umi- ra —, prosim veleslavni deželni zbor, naj mi kar najhitreje zapiše izdatna in območna zdravila za moj oslabele želedec — in za iz- stradane želedečke moje siromašne družine tam doli v beli Ljublja- ni.

V Begunjah pri Leseah, 28. avg. 1909.

F. G. nadučitelj v p.

— Ha, kaka radost, — pristav- lja “Rdeči Prapor” — po tride- setih letih trdega vzgojevanja kmetske mladine uživati tak po- koj. Čast deželi kranjski, ki tako ravna s svojimi učitelji, da na starost še psa lahko zavidaajo za njegovo eksistenco!

Prošnjo smo ponatisnili v celo- sti, ker je važen dokument naše kulturne miselnosti in velike soci- jalne bede, kateri je naše učiteljstvo izročeno. Obavljamo jo pa tudi, ker je v njej avtenti- čen dokaz, da se ves čas t. zv. li- beralne ere na Kranjskem ni za učiteljstvo prav nič storilo. “Slov. Narod” nehoti priznava, kako ci- nično je liberalna stranka zane- marjala opravljene zahteve uč- teljstva, kako ga je leta in leta za nos vodila in ga politično izko- riščala. In to priznanje je za nas nekaj vredno, ker postavlja toli- kokrat proglašeno “naprednost” liberalne stranke v čedno luč.

Res, velik moment je to, in še večji dokument liberalne lenobe na Kranjskem.

KATOLIŠKI DUHOVNIK SO- CIALIST.

Iz nemških delavskih listov, ki so dobili poročila iz Pariza, po- snamemo to le:

Pred meseci je nastop katoli- škega duhovnika na shodu, ktere- ga je sklical anarhist Sebastian Faure, obudil splošno zanimanje. Abe Vral, vikar v Viroflay, je za govornikom šel v talarju na go- vornico in priznal javno, da je so- cialist, da si pa pridrži tudi vero. Faure, ki propagira poleg a- narhistično komunističnih naukov tudi proti verstvo je sklical shod z dnevnim redom: “Duhovnik ne more biti socialist.” Na to je po-

zval duhovnika, naj se na shodu meri z njim. Abe Vral se je od- zval vabilu in resnici na ljubo konstatiramo, da je svojemu na- stopu storil čast, ako povemo, da se je meril skoraj z najboljšim govornikom Francije.

Abe Vral je vzel za socializem kot podlago pravno normo: “Kdor noče delati, naj tudi ne je.” Sku- šal je dokazati, da je cerkev še vedno obsojala izkoriščanje in družabne krivice. V kritiki o da- našnji človeški družbi je pa za e- din veljaven gospodarski nauk priznal znanstveni socializem. Pri- tem je hvalil sodr. Julija Guesde- ja, analiziral moderno produkcijo in zagovarjal teorijo o dveh raz- redih. Med splošnim odobrava- njem in ploskanjem je dejal: “Ka- pitalisti bi radi pretvorili duhov- nike v žandarje, da bi jim stra- žili njih blagajne. Jaz pravim ka- tolikom: Vi lahko postanete, am- pak vi morate postati socialisti. Združiti se morate s svojimi brati proti kapitalistični, lažnji in o- brekovalni reakciji! Mi hočemo človeško družbo na podlagi pravi- ce!” — Nadaljna diskuzija se je sukala o cerkveno zgodovinskih in dogmatičnih vprašanjih. Fau- vre je le v tem zadel v črno, da je trdil, da ga bo višja duhovščina prisilila prenehati z duhovniško službo.

Mi vprašamo, kdo stoji na vi- šjem pravem stališču, duhovnik, ki ima za življenje vsega zadosti, pa nastopi javno in pove, da je socialist, biča družabne krivice in pozivlje svoje vernike, naj posta- nejo socialisti, dasi se zaveda, da ga bo izobčila višja duhovščina, ali pa sestradan razredno neza- veden delavec, katerega kapitalisti derejo na meh, ki zabavlja na so- cialiste, ki ima o socializmu toliko pojma, kot o neumorjenosti du- še, v katero tudi ne verjame, dasi sam ne ve zakaj?

Razredno nezavedni delavci od- govorite. Pričeli bomo vaše od- govore.

Listu v podporo.

Gasper Korč, Collinwood, O., \$1; A. Kunčič od vina 25c.; Kantz 25c.; A. Kos 25c.; Geo. Jenko 10c.; And. Ule 25c.; Roje s Clevelanda 25c.; Mary Preon 10c. Hvala vsem!

Nabrano v gostilni sodr. Frank Mladica \$2.11. Poslano po Frank Petriču 85 centov. Vesela družba na veselici društva Slovenski dom darovala \$1.35. Neimenovan 10c., Matevž Jukerle 25 ct. Hvala vsem Jos. Stanovnik 25c.; Milan Olj- šak 25c.; Math Miklane 25c.; — vsi z Willock, Pa. John Malovrh, Morgan, Pa. 10c. Vse hvala!

Gola resnica.

Samo ena resnica more biti. Že pred leti smo povdarjali, da je za bolezni prebavnih organov Tri- nerjevo ameriško zdravilo gren- ko vino zanesljivo zdravilo, ki ne vsebuje nobenih škodljivih prime- si. To je bila gola resnica. Naši odjemalci lahko spričajo našo tr- ditev, ki so uživali to zdravilo s popolnim uspehom uže dvajset let. Prodaja se tega vina od leta do leta več, kar je samoposebi najboljši dokaz za njegovo izdat- nost. Kadarkoli je bila v družini kaka želedečna bolezen, ali če so bili živeči oslabele, če je bila kri- pičla in je drobje odreklo delo, je Trinerjevo ameriško zdravilo grenko vino doneslo hitro olajš- bo, zboljšalo tek, okrepilo živce, očistilo kri. V lekarnah. Josef Triner, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

ZANIMIVA BROŠURA

“Kako so nastale vere in bogovi?”

se dobi odslej za polovico znižano ceno, t. j. 15 centov en izvod, pri izdatelju Ivanu Kaker, nova šte- v. 1922 (ne več 629!) Laflin St. Chi- cago, Ill.

Vsak v resnici naprednomisleč delavec bi jo moral čitati.

To vam najboljše in najhitreje preskrbi

FRANK UDOVIČ,
EKSPRESMAN
1343 W. 18th Street
CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo! Oglasite se pri njem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnico.

Rabite premog?

Rabite drva?

Ali se selite?

POZOR!

Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobili takega mesa kot v stari domovini. Ampak to je zmot!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicago.

Slovencem in Hrvačom!

namenjamo, da izdelujemo ravnopravno

obleke, po najnovejšem kroju. Unijsko delo; trpešno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa- daji v delokrog oprave — oblač. Pridite in ogledite si našo izlobo. Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS—TAILORS.
598-600 BLUE ISLAND AVE.

Ali ste že

opazili, da je fotografična slika najboljši spomin na vašo poroko. Zakaj ne greste tja, kjer dobite najboljše in finejše slike. To je pri

Wilke

staremu in skušnemu fotografu. Že 25 let ima svoj atelier na enem in istem prostoru. Se številka je nova

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE.

TELEFON CANAL 137.

USTANOVLJENO 1883.

Izdelujemo

obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo

gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo

veliko zalogo modernih klo- bukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi

imamo tudi veliko zalogo srajc, kra- vat, jank, spodnjih hlač, opank, i. t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča **JURI MAMEK,** PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE, 1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

ZEMANOVO “GRENKO VINO”,

je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti bole- nim želedeca, črev in ledvice, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA “TATRA”,

želedečni grenčec. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatran- skega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebav- želedečo in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalen teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alport Street, Chicago, Ill.

Zdravljenje v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsakega, kdor trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, vodo- nico in boleznit tisočih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svota zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pe- kazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vspešno.

Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati — le za vspešno. Ozdravim pozitivno želedečno bolezen, pljučna, na jetih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljučna, nadubo, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.

Ženske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.)

Uradije: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raz- nih neopojnih pijač.

82-84 Park St.

Tel. Canal 1405

DR. F. J. PATERA

Ordinuje: na sevrozap. voglu Ashland in Milwaukee Ave.

od 12. do 3. ure popold., od 7. do 8. ure zvečer pa ob torkih in petkih

Telefon Haymarket 50.

Delavec Ševirjov.

Povest izma dobe ruske revolucije. Spisal M. Arčibašev. Poslovenil Jože Zavertnik. (Dalje).

Čudno je bilo slišati ta veseli glas sredi plahega molčanja. Odgovoril mu ni nihče. Pomolil je glavo na hodnik in zaklical:

"Ivan Fedosjetič, ali Maksimove ni doma?"

Za zastorom mu je odgovoril častitljiv in len glas:

Maksimova je odšla za kratek čas. Sergij Ivanovič, šla je z Olgo Ivanovno v cerkev.

"Tako-o," je menil Aladjev. "Ivan Fedosjetič morda mi vi prinesete samovar?"

"Tako-j," je zaklical stariček za zastorom in tiho odšel v kuhinjo. Na bosih nogah je imel galoše.

Aladjev je poluglasno zapel, potem je zrl pred se in slednjič potrkal na Ševirjova vrata.

"Sosed, ali ste doma?" je zaklical glasno.

Ševirjov je molčal.

Aladjev je čakal in brskal po papirju na mizi. Dolgo je bilo mirno in tiho. V kuhinji se je začel švinket kositrastega samovara, in ališalo se je curlanje vode; razprostrati se je začel vonj tleh trsk.

Starka je tudi prilezla iz za- stora in se plaho ozirala na se- novanje učitelja. Dozdevalo se je, da od tam prihaja težak obup, ki se razprostira in širi po vseh so- bah. Morda je tudi Aladjev ob- čutil kaj aličnega; obračal se je nemirno in večkrat zastokal. Ne- kaj je gibal v zraku, ki je tlačilo vse. Starčka je lezla v kuhinjo in prinesla posodo za čaj v Aladjevo sobo.

"Zakaj se trudite, Marja Fedosje- vna?" je vprašal Aladjev prijaz- no, pa leno.

"Zakaj ne, Sergij Ivanovič? Ve- dno sem na uslugo," je odgovori- la starčka z malce pojočim glasom urno. Obstala je pri vratih in je gledala Aladjeva z majhnimi in prilizenimi očmi.

"Kaj pa je?" je vprašal Alad- jev, ki je razumel, da hoče nekaj povedati.

Starka je stopila takoj bližje in šepetala, da je bilo komaj razu- meti.

"Našega učitelja so spodili iz službe."

Govorila je boječe, obenem pa z veseljem in zrla plaho v Ala- djeva.

"Kaj govorite! Zakaj?" je vprašal sočutno.

Starka se je približala.

"Obnašal se je sirovo napram višjim... Višji mu je rekel nekaj — mesto, da bi bil ponižen, je bil pa sirov..."

"Ah... škoda!" je menil Al- adjev ježno. "Kaj bo sedaj z nji- mi?" — nimajo skoraj nič!"

"Soglašam, Sergij Ivanovič!"

"Nimajo nič," in kimala je z gu- bavim obrazom.

"Včeraj mi je tožila Maksi- mova, da ji za dva meseca že niso plačali stanarine..." je menil Aladjev.

"Niso plačali stanarine, stana- rine..."

"Slabo, slabo," je vzdihoval Al- adjev, "propadli bodo popolno- ma."

"Propadli bodo, propadli," Ser- gij Ivanovič... zakaj naj bi ne propadli? Pa naj bi molčal... bog je hotel tako... Ponomsi so in pravijo: plemeniti smo... S taki- mi besedami se pride na ulico... Poklonil naj bi se bil."

"Kako naj se človek klanja, če ga kdo psuje?" je menil Aladjev nejevoljno, mejtem je pa najbrž razmišljal o nečem.

"O, batjuška! Nizki ljudje... kdo jih more žaliti... Treba je potrpeti. Vse bi ostalo pri starem. To ne gre..."

"Človek ne more prenesti vse- ga..."

"To že gre, batjuška, ako se hoče... Nizki ljudje morajo spre- jeti vse za dobro. V svoji mladosti sem bila sobarica pri grofu Arak- zinu... Grofa Arakzina poznate gotovo?"

"Naj ga zlodej pozna!"

Starka se je vstrašila, bila je skoraj užaljena.

"Zlodej... kako zlodej? Grof je v senatu in hiše lastuje v Mo- skvi in Pitru..."

a) Piter je ljudski izraz za Pe- tersburg.

"Kaj pa je potem?"

"No, starejši milostljivi gospici je zginila zapustnica... Imeli so mene na sumu. Grof se je raz- ljutil, bili so vroče krvi in vdarili so me trikrat po obrazu in izbili dva zoba. Kdo drugi bi šel na so- dišče, jaz sem pa potrpela..."

Pomislite Sergij Ivanovič! Zapest- nico so vzeli gospod brat, grof Ni- kolaž Ignjatevič... — pili so in krokali, pa so vzeli zapustnico. Ko je prišla resnica na dan, so mi pa grof dali sto rubeljev..."

Starka bi bila najraje samega veselja poljubila samo sebe in na njenem nagubanem obrazu se je prikazal zmaganosen smeh.

"Ako bi ne potrpela... — bi dobila nič... Prič ni bilo razven Ivan Fedosjetiča, ki je takrat slu- žil kot lakaj. Ivan Fedosjetič pa vendar ni mogel pričati proti gro- fu..."

"Zakaj ne?" je vprašal Alad- jev nejevoljno.

"Prosim, proti grofu?"

"Ali ni bil ženin?"

"Seveda ženin je bil, moj že- nin. Ali proti takim aristokra- tom nastopiti... Kam bi pa pri- šli? On je bil ničla... — Bila sem pametna... Zdržim — in zadela sem v črno."

"Fej!" Aladjev je pljunil in se nejevoljno obrnil proč.

Starka ga je gledala začudeno in iz njenih malih oči so se vdrla solze strahu.

Starček je zdaj prinesel samo- var. Ko ga je postavil mizo, se je plaho ozrl po sobi in potegnul ženo za rokav, ko je opazil, da je Al- adjev obrnen proč.

Starka se je prestrašila. Po ob- razih obeh se je razila udana po- nižnost, oba sta drug za drugim lezla v hodnik, kjer sta pričela šepetati z nova za zastorom.

Aladjev je natočil čaj in se vse- del, da bi ga pil, ko je zvonec v hodniku zopet zapel.

(Dalje prih.)

KATOLIŠKI DUHOVNIK ZA- MENJAL PRISILNI CELI- BAT Z ZAKONOM.

Po izvirnem poročilu iz "Seattle Times" posnel Ivan Šolar.

I feel that I did not have a call for the priest-hood, I fell in love and married.—Lucius Pascal Sa- gesse, ex-priest.

Koncem meseca januarja se je peljal Sagesse s poulično železni- co. V vozu je sedela 19 let stara črnooka in črnolasa krasotica Sa- die Reynolds.

Nič nenavadnega, ako se jo Sa- gesse zaljubil, ko je videl kraso- tico prvič; divno koketo in gleda- liško igralko. Ni ji odkril svoje- ga srca takoj v vozu, toda sledil ji je v gledališče, kjer je ob ugo- dni priliki pojasnil svoje tajne že- lje. Talarja ni imel na sebi. In ū- diti se ni treba, če ga je vroča južnotalijanska kri potegnila na pot, na kateri ne odločujejo mož- gani.

Redno je Sagesse obiskaval gla- dališče, da je imel priliko, ko se je izjavil sam: slišati "sladki glas" svoje Beatrice in spremlja- ti svoj biser v gledališče in do- mov.

"Eh, tudi Dante je imel svojo Beatrico, zakaj bi jo ne imel jaz," je dejal Sagesse.

Po dnovih in tednih polnih lju- bezenske sreče, se je Sagesse za- vedal še le 18. sept. t. l., da nosi talar, da bo treba zapustiti dekle- ta, ali pa duhovski stan.

Odločil se je za direktno akci- jo, dal je slovo celibatu mesto dekletu. Šla sta v Everett, Wash., kjer ju je poročil William E. Ran- dall, župnik baptistovske cerkve.

Ko je ta vest prišla v javnost, je poročevalec časnika "Times" tekal za informacijami, kot lov- ski pes za zajcem. Šel je tudi v Everett, kjer mu je baptistovski župnik povedal naslednje:

"Ko sem dne 18. t. m. poročil g. Sagessa s gđ. Reynolds, nisem vedel, da je ženin katoliški du- hovník."

Poročevalec ga je vprašal, če bi ju bil vseeno poročil, da je vedel, da je ženin katoliški duhovnik.

Župnik je rekel da.

"Ne vidim in poznam vzroka, da bi se katoliški duhovnik ne smel poročiti, ako želi stopiti v zakon. Zakaj bi se v tej deželi ne smel oženiti katoliški duhovnik, ako se sme v družik krajih?"

Imamo tudi v tej deželi sluča- je, oženjene kat. duhovnike. Valed

posebnih zaslug za cerkev in ra- di družih posebnih okoliščin jim je dal papež dovoljenje za zakon.

Ko sem opravil obred, sem mi- šlil, da imam pred seboj gleda- liškega igralca, ne pa katoliškega duhovnika."

Po končanem obredu je bil Sa- gesse tako srečen, da je šel v ško- fijo naznaniti svoj ukrep. Škofa ni bilo doma in ga tudi sedaj ni. Za to tudi ni zvedel, kakšno so- do bo izrekel škof O'Dea. Časni- karskemu poročevalcu je pa izja- vil, da bo pisal papežu in ga pro- sil oprostjenja, če ga "izobči" škof iz cerkve. "Upam, da bom soproj boljši katolik, kot bi bil kot duhovnik."

Ker rokodelstva ne razume, druge službe pa ne rastejo na hruškah, se je novopečena zakon- ska dvojica odločila za "biznis". Vzela sta v najem nikelgledališče boljše vrste, kjer zdaj uživata zakonsko srečo.

Sagesse se je rodil v Neapolju. Šolo je obiskaval tudi sedem let v Rimu in govoril osem jezikov, se- daj tudi angleščino. Novo mašo je čital pred 3 leti v domovini. V Ameriki je sedaj 13 mesecev. Ko je prišel v Seattle, ga je škof po- sal na majhno faro med Talijane, kjer je njegovem zatrdilu imel skromne dohodke. Star je 24 let, ima črne lase in rjave oči in je sploh lepega života in obraza.

Stariši neveste so njima podelili blagoslov, sorodniki so jima pa pokazali vrata, ker je baje sramo- ta za njo in celo rodovino, kër je poročila katoliškega duhovnika (Rodbina Reynolds je katoliška.)

Tak je roman prejšnjega kato- liškega duhovnika v površnih po- tetzah.

— Kapitalistično geslo: Ljud- stvo naj dela, umira gladu, hodi v razcepani obleki, spi v cestnem jarku, naobratno naj pa mi ne delamo nič, ampak naj le uživamo in hitimo od zabave do zabave. Za nas naj bodo nebesa na zemlji, za ljudstvo pa na drugem svetu.

— Zakaj delavec skozi celo leto zasluži komaj 400—500 dolarjev? Naobratno se pa kapitalist, ki ne dela nič in za kterelega dela dela- vec, vozi v avtomobilu, stanuje v krasni palači, kupuje svojim mejtresam dragocena darila, ima svoje konje in pse v boljših hle- vih, kot so delavska stanovanja.

Zakaj? Ej, delavci, zakaj? Razmišljaj- te!

KORISTNI IN VELEVAŽNI SKLEPI IV. ZBORA S. N. P. J.

Ne moremo si kaj, da ne bi po- sebej opozarjali na sledečih štiri velevažnih zaključkov, ktere je sprejela Slovenska narodna pod- porna jednota na svoji IV. redni konvenciji v Clevelandu.

1. Ženske t. j. članice imajo v jednoti iste pravice kakor moški; dobijo istotoliko bolniške podpo- re, smrtnine in še posebej \$10 za slučaji poroda. Seveda morajo pla- čevati v bodoče ravno toliko asen- tementa kakor moški člani.

2. Samomorilec so opravičeni do popolne smrtnine. S tem je jedno- ta zavrgla star, tradicionalni princip, po katerem se je smatralo samomor za nekaj zločin.

3. Mesečno "Glasilo" postane tednik. S tem značilnim korakom je S. N. P. J. visoko nadkrilila vse ostale slov. jednote v Ameriki, ktere vse še imajo privatne poli- tične liste za svoja glasila.

4. Bodoča konvencija S. N. P. J. se vrši v Jolietu — slovenskem Rimu v Ameriki! Na tem sklepu vrlih delegatov je par iz sreča čestitati, kajti primernejšega mesta si jednota ni mogla izbrati za svoje prihodnje zborovanje kot je ravno — Joliet. — Konvencija S. N. P. J. v Jolietu bo pomenila pokanje in padanje tamošnjih Me- rikanskih stebrov.

Slava Slovenski narodni pod-porni jednoti!

NAŠI ZASTOPNIKI.

La Salle, Ill.: John Pužek.

Conemaugh, Pa.: Frank Podboj.

St. Louis, Mo.: Vincent Cain- kaz.

New York-Brooklyn: Feliks Kramaršič.

Johnstown, Pa.: Math. Gabre- nja.

Colorado City, Colo.: Drag. Po- gorelec.

Jakob Dolenc, Box 3, Willock, Pa.

Tony Mrak za Hackett, Pa., in okolico.

Joe Pajk za Pennsylvanije.

John Mesojedec, Box 337 Da- vis, W. Va.

Frank Črne, Cleveland, O.

Rock Springs, Wyo.: Valentin Staliek.

Za Chicago in okolico sta naša zastopnika Mike Kulovec in John Jereb.

Anton Sterle, Box 368, Chis- holm, Minn.

Anton Jalovec, za Hudson, Wyo.

Lorain, O. in okolico: Frank Vear.

Kenosha, Wis.: Ignac Radovan.

Darragh, Pa. in okolico: Ivan Ring.

Hibbing, Minn.: Frank Hitti.

Za Minnesota: Jernej Črnogoj, Box 477 Eveleth.

Kdor želi biti zastopnik lista od naših sodrugov naj nam to nazna- ni, da mu pošljemo pobotne knji- žice.

SLOVENSKI DELAVCI IN OBRATNIKI

v Conemaugh, Pa., pozor!

Dne 13. nov. t. l. priredi v Austrian Hall

SLOV. SOC. KLUB ŠT. 3.

jesensko veselico. Na veselici bo tombola s krasnimi dobitki.

DOBIČEK je namenjen za na- bavo leposlovnih in podučnih knjig in časnikov.

Vsak delavec in obrtnik, ki mi- šli svobodno, ki se ne strinja z današnjim kapitalističnim ziste- mom, na veselico!

Začetek ob 7 uri zvečer.

Za splošno mnogobrojno ude- ležbo vabi najljubneje

ODBOR.

NA ZNANJE VSEM!

Minneapolis, Minn., 30. okt. 1909.

Slovenca: Math Kraker, far- mar, Wahpeton, N. D., in Ralph Jager, arhitekturni risar, Minnea- polis, Minn., zadela farne v Aber- deenski loteriji za indijanska zem- ljišča. Prvi št. 198, drugi št. 333; vsaka teh farm je cenjena \$4.000. Jaz in Paul Rozin sva pro- padla. Prvo št. dobil je Nemes Engel, in drugo neki "niger" iz Bismarck, N. D.; vendar je pa prišel "niger" na prvo mesto, ker se je našlo, da je Engel že vzel homestead. Farma št. 1. vredna je \$20.000, ker je odločena za se- liški prostor (town site). "Niger" bo lahko "mayor" ali kar se mu bo zadelo; namreč istega novega kraja, kadar se naseli. Velika že- lezniška postaja zgradi se v krat- kem na njegovem evetu, in tako dobil bo evenka na mero. Indijan- ska zemljišča dajejo se potom lo- terije, ter jih ne dobi vsak, ki se vpiše, kakor navadno "home- stead", katerih je še mnogo po South Dakota in tudi drugje. Naj- boljši so pod Land office Lemon in Rapid City, So. Dak., kjer se jih zadnje tedne na tisoče naseli. Ti homestead so popolnoma za- stonj, le truda za zbiranje je tre- ba. Pri meni se dobi slovenska knjiga, ki razpravlja vse potreb- no o teh "homestead". Stane le 25c., ker so knjige neznatno po- škodovane po ognju, ki mi je vni- čil zadnje dni večino pohištva, a so bile z nekaj družimi malen- kostmi pravi čas rešene. Zanaša- je se na dobrosrčnost rojakov in rojakinj, upam na obilo naročbo; vsako podporo pa prijazno od- klanjam, ker se je zadnje čase itak preveč med Slovenci pobira- lo za razne namene.

VILJEM BRUNSCHMID,

708 S. 10. St., Minneapolis, Minn.

Slovenem in Hrvatom priporo- čam svoje moderno brivnico.

JOHN HORVAT,

1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Prehlajenja se lahko iznebite in bolečine v vratu ter v prsih minejo takoj, če se napravi par močnih drgnjenj s "Pain Expel- ler", kakor je popisano v knjiži- ci, v kateri zavita steklenica. Sredstvo se lahko kupi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica, treba pa je paziti na to, da je varstvena zpanka s si- drom na kartonu in na steklenici.

Sodrugil Priporočajte hrvatskim de- lavcem "Radniško Stražo", edini hr- vatski socialistični list v Ameriki. Na- ročnina \$2.00 na leto. Naslov: 606 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

THE NORTH AMERICAN ACCI- DENT INSURANCE CO.

Nesreča nikoli ne praznuje. — Radi tega tudi Vi ne veste, kje Vas ista čaka. Za samo jeden do- lar na leto se lahko zavarujete za slučaj ponesrečenja. Za izgubo ži- vljenja \$1,000.00, za izgubo obeh očes, obeh rok, obeh nog, ali jed- ne roke in jedne noge \$1,000.00; za izgubo jedne noge ali jedne roke \$250.00, za izgubo jednega očesa \$100.00. — Bolniška podpora znaša \$7.50 na teden. — Spreje- majo se moški in ženske od 16. do 65. leta.

Pišite takoj za pojasnila in če pisnu priložite \$1.00, se Vam ta- koj dološlje zavarovalna polica za \$1,000.00. — Pisma naslavlajte na: Accident Insurance Co., 906 Tri- nity ave., Bronx, New York, N. Y.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopisje. Agiti- rajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

Podpisana se priporočava Slovincem za mnogobrojen ob- isk, ker imava na razpolago do brogostilno in dvorane.

Šajnek & Hans

587 S. Center Av Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

885 So. Ashland Ave. Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

Valentin Potisek

GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrejene pijske inae priporoča rojakom na običen oblik.

G. Vokoun

559 W. 18 St. Chicago, Popravlja de- žnike in pipe po primerih ce- nah.

POZOR!

Kadar se brirete stopite vedno v brivnico I. razreda, to je pri

Louis Polka,

461 W. 18th St., Thalia Hall Bldg. CHICAGO, ILL.

Naročite se na

Slovensko-angleško slovnico,

Slovensko-angleški tolmač in

Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stane le \$1.00 in jo dobiš pri

V. J. KUBELKA AND CO.

538 W. 145. St. New York, N. Y.

Primerno delo dobiš le, ako si zmožen angleščine.

SE LI BRIJETE SAMI?

Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane iz najboljšega materiala, ki se prodaja za \$4.00. To nam zagotovi in prinese 100 novih odjemalcev k tisočem družih, kterim smo prodajali od leta 1876—to je 33 let pod trdko Jos. Kralj. Vsi so iznašli, da so naše britve iz najboljšega mate- riala in da jih najbolj zadovolje. Vsaka naša britev je garantirana in mi damo v slučaju, da ni komu britev po volji, damo popolno zadostno dotičniku. Nihče ne more ceniti britve preden je ni rabil. Ker vemo, da so naše britve dobre, jih lahko tudi garantiramo. Cena tem britvam je le \$2.00. Brusimo tudi stare britve, za kar računamo 25c. za Chicago. Za izven mesta je plačati še več za poštnino.

JOS. KRAL,

417, 419, 421, 423 W. 18th Street, CHICAGO, ILL.

Dr. Wm. A. Lurie,

IZKUŠEN ZDRAVNIK.

Ordinuje: Auds's Drug Store, 631 S. Centre ave., od 11—12 po dnevi. Drugi urad: 100 State St., Room 210, od 4—5 ure popoldne, izvenmi nedelje.

Stanovanje: 2757 W. 22nd Street. Telephone, Canal 859.

Delavci na prostem

izpostavljeni mrazu in vlaž- nosti se ubranijo dolgotrajne- mu bolehanju za reumatizmom in neuralgijo, ako rabijo

Dr. RICHTERJEV

Sidro Pain Expeller,

ko čutijo prve pojave. To zdravilo odgovarja zahtevam nemških zakonov in ima ne- oporekljiv rekord tekom 35 let.

V vseh lekarnah, 25 in 50 centov, ali pa pri izdelovalcu.

F. AD. RICHTER & CO.,

215 Pearl St., New York.

Joseph Kratky,